

Literatura

Geislerová, K., Parma, D. (eds.) 2013: *Výzkumy – Ausgrabungen 2005–2010*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Summary

Several archaeological features dated to the Bronze Age were discovered during a rescue excavation carried out in Syrovice (Brno-Country District).

Ivan Čížmář

Šebetov (okr. Blansko)

„Stráně“.

Kultura popelnicových polí. Depot. Průzkum detektorem kovů. Uložení nálezu: Muzeum regionu Boskovicka, p. o.

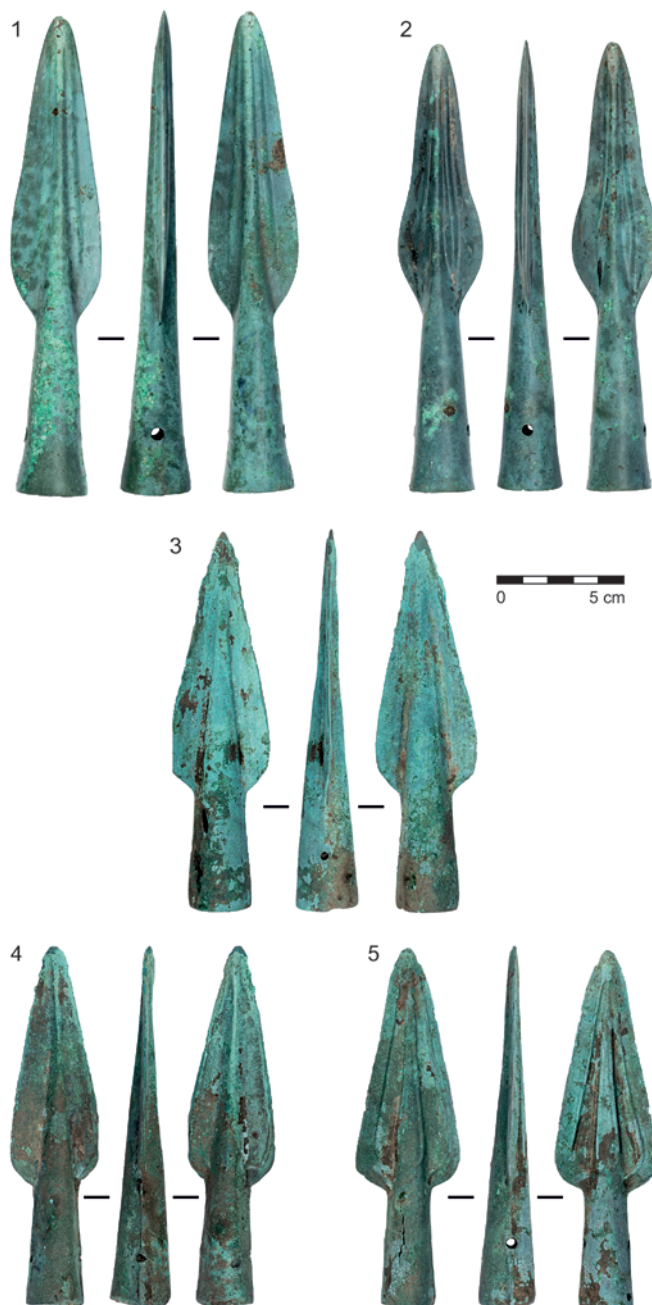
Lokalizace: Nepublikováno z důvodu ochrany lokality

Šebetov 5

Dne 20. 3. 2020 byl dlouholetými spolupracovníky muzea, manželi Širůčkovými, oznámen nález kumulace bronzových předmětů v prostoru známé sídlištní lokality v trati „Stráně“. Místo nálezu je vzdálené asi 21 m od předešlého nálezu depotu (označen jako Šebetov 4; Jarůšková 2020). I tento nález byl učiněn následkem hluboké orby z předešlého roku. Po jeho ohlášení proběhl na místě záchranný archeologický výzkum. První odkryté nálezy, vesměs kusy slitků, se objevily v hloubce cca 40 cm. Předměty se nacházely v nepravidelném shluku na ploše 90 × 70 cm. Pod nimi se ve vrstvě s dalšími slitky objevilo také pět kusů nepravidelně orientovaných celých kopí, každé jiného typu. Poslední předměty byly vytaženy z hlíny již promíchané se sprašovým podložím z hloubky 57 cm. Depot obsahoval celkem 43 kusů převážně suroviny – vyzvednuto bylo 33 kusů/částí koláčových slitků a jeden celý slitek o rozměrech 10,6 × 9,7 × 3,2 cm a hmotnosti 1218 g, přičemž celková hmotnost měděné suroviny v tomto depotu je 10 kg. Součástí depotu bylo dále pět kusů celých kopí (všech pět defektních) a kromě toho čtyři drobné předměty: nepoškozený dvojkónický podlouhlý korálek s rytou výzdobou, dva menší zlomky ze seker s laloky a malý podlouhlý slitek (celková hmotnost depotu je 10,5 kg). Depot je označen jako Šebetov 5 (v pořadí se jedná již o pátý hromadný nález bronzových předmětů z katastru obce; Salaš, Jarůšková 2017). Depot je unikátní výskytem pěti celých kusů kopí (i když se vesměs jedná o poškozené, deformované nebo špatně odlité kusy – obr. 25) a masivních zlomků koláčových slitků. Co se týče datace depotu, kopí se sice objevují v depotech v průběhu celého vývoje kultury popelnicových polí, vyskytují se však častěji v jeho starší fázi (Salaš 2005, 72). I vzhledem k přítomnosti slitků tak uložení depotu spadá nejspíše do staršího stupně kultury lužických popelnicových polí. Ve vzdálenosti necelých dvou metrů od tohoto hromadného nálezu byla z ornice vyzvednuta zrnotěrka, která zřejmě s depotem nesouvisí, dokládá však sídlištní aktivity na této lokalitě.

Šebetov 6

Druhý depot ze stejné lokality s označením Šebetov 6 byl tožnými nálezcí objeven pár dní nato, dne 25. 3. 2020, v hloubce 43 cm. Podle orientačního zaměření se nový depot nacházel asi 12 m od depotu Šebetov 5 a cca 14 m od Šebetov 4 (depot z roku 2019), všechny tři depoty v ploše uzavíraly trojúhelníkový prostor. Stejně jako v předešlém případě proběhla terénní dokumentace a zaměření. Tento hromadný nález obsahoval 44 kusů měděné suroviny (masivních těžkých i menších částí slitků),

Obr. 25. Šebetov. Výběr předmětů z depotu Šebetov 5. Foto Z. Jarůšková.

Fig. 25. Šebetov. Selection of the finds from the Šebetov 5 bronze hoard. Photo by Z. Jarůšková.

10 seker a jejich zlomky (dva celé defektní odlitky seker s laloky, jedna sekera s tulejí a další zlomky), jeden zlomek čepele meče, 28 fragmentů srpů, z toho byly některé zlomky záměrně deformované a zkroucené, čtyři zlomky kopí a 11 různých zlomků (zlomky náramků, fragment nože, zlomky plechů s rytou výzdobou, nálitky a tyčinkovité odlitky – obr. 26). Celkový počet předmětů v depotu je 98 kusů o hmotnosti 9,5 kg (z toho hmotnost slitků 6,5 kg). Na základě analogií a zastoupení totožných typů předmětů z depotů Drslavice 2, Hradisko 2 a Mušov 2, stejně jako celkového charakteru depotu (fragmentárnost, přítomnost velkého množství suroviny v podobě slitků) se datace depotu pohybuje ve starší fázi kultury lužických popelnicových polí, ve stupních BD2–HA1. Platí tak, že koláčovité slitky se jako součást depotů vyskytují nejvíce během staršího mohylového stupně až staršího stupně kultury popelnicových polí (podle Salaš 2005, 129).

Z okolí depotů Šebetov 4, Šebetov 5 a Šebetov 6 byly získány další bronzové zlomky a slitky dokládající přítomnost metalurgických dílen. Co se týká množství a hmotnosti surovinových slitků, tato sídlištní lokalita prozatím v oblasti celé Malé Hané nemá obdoby. Další lokalitou s doklady metalurgie, kde se objevily i celé slitky nebo jejich kusy, je lokalita Boskovice – Pod Lipníky. Zjišťujeme tak, že velké množství masivních zlomků slitků i celých exemplářů se jako součást depotů může objevit i mimo pro tento aspekt obvyklou oblast kultury středodunajských popelnicových polí (srovnej Salaš 2005, 129). S kumulací tří depotů Šebetov 4, Šebetov 5 a Šebetov 6 může souviset i zlomkový depot Šebetov 1 (214 kusů), který se našel v roce 2013 v polní trati „Bažantnice“ ve vzdálenosti asi 780 m od uvedené kumulace (Malach et al. 2016). Metalurgické aktivity v tomto prostoru včetně uložení čtyř depotů tak lze v rámci osídlení kultury lužických popelnicových polí předběžně datovat do její starší fáze.

Obr. 26. Šebetov. Výběr předmětů z depotu Šebetov 6. Foto L. Bedáň.
Fig. 26. Šebetov. Selection of the finds from the Šebetov 6 bronze hoard. Photo by L. Bedáň.

Literatura

- Jarůšková, Z. 2020:** Šebetov (okres Blansko). *Přehled výzkumů* 61(1), 185–186.
- Malach, R., Štrof, A., Hložek, M. 2016:** *Nová depozita kovové industrie doby bronzové v Boskovické brázdě*. *Pravěk*. Supplementum 32. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.
- Salaš, M. 2005:** *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I. Text; II. Tabulky*. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Salaš, M., Jarůšková, Z. 2017:** Poznámky k současnému stavu fondu metalických depotů doby popelnicových polí v regionu Malé Hané. *Pravěk. Nová řada* 25, 119–136.

Summary

Two bronze hoards dated to the Urnfield culture period were discovered in 2020 during a metal detector survey in ‘Stráně’ field near Šebetov (Blansko District). One hoard contained raw copper material, five spears and four small bronze objects (43 items altogether; Fig. 25). The second hoard contained fragments of raw material as well as scrap material (pieces of sickles, axes, spears, etc., totalling 98 items; Fig. 26). Both hoards belong to the oldest phase of the Urnfield culture.

Zuzana Jarůšková

Šumperk (k. ú. Dolní Temenice, okr. Šumperk) Sídliště Sever; Ul. Erbenova, parc. č. 564/1, 564/6, 564/11.

Kultura popelnicových polí. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Šumperku, p. o., ev. č. DEŠ 3/2022.

Lokalizace: WGS-84: 49.9712658N, 16.9656894E; 49.9706967N, 16.9665961E

V severní části Šumperka, v místech dnešního panelového sídliště Sever, se nachází jedno z mála známých sídlišť kultury lužických popelnicových polí na Šumpersku (Goš, Nekvasil 1976). Tato část města nyní prochází postupnou regenerací. Mezi ulicemi Erbenova, Šumavská, Zemědělská a Sládkova došlo roku 2020 na několika místech k narušení archeologických situací při budování optické sítě (Halama 2021) a v průběhu roku 2021 byly dokumentovány další porušené sídlištní jámy v rámci stavebních úprav vodovodu (Halama 2022).

V roce 2022 proběhla III. Etapa regenerace, která obnášela stavbu nových parkovacích míst, rekonstrukci vozovky a inženýrských sítí v ul. Erbenova. Tyto plošné zemní práce si již vyžádaly provedení záchraného archeologického výzkumu, který probíhal postupně po jednotlivých plochách od května do listopadu 2022. Některé plochy sice byly zcela nebo částečně zničeny dřívější stavební činností, nicméně celkově se podařilo prozkoumat a zdokumentovat 60 sídlištních objektů. Několik z nich zřejmě nebude možné datovat, či budou až novověkého stáří (to bude jasné až po ošetření archeologického materiálu a zpracování nálezu zprávy), naprostá většina však patří kultuře lužických popelnicových polí. Úroveň jílovitého podloží a v něm zahloubených sídlištních objektů značně kolísala, a to v rozmezí 40–70 cm od současné úrovně terénu.

V jižní, tedy spodní části ul. Erbenova byly identifikovány hlavně kúlové jamky, zatímco ve střední a severní (tedy vrchní) části se nacházely různé sídlištní jámy. Zajímavější archeologickou situací představovalo soujámí objektů č. 44–47, kde zejména objekt č. 46 obsahoval větší množství keramického materiálu. Menší a mělká jáma (obj. č. 55) zase poskytla torza a větší kusy